

**Co-funded by
the European Union**

**АКТИВУЮЧИЙ СЦЕНАРІЙ УРОКУ
розроблений в рамках проєкту
„ІННОВАЦІЇ В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ”**

Тема:

ПРОЄКТУВАННЯ КАМПАНІЇ „STOP FAKE NEWS”

1. Цілі уроку

Учень:

- уміє спланувати та представити міні-кампанію освітнього характеру, що протидіє фейковим новинам,
- знає основні елементи ефективної соціальної кампанії (мета, отримувач, повідомлення, форма, канал поширення),
- розвиває навички креативної командної роботи, аргументації та комунікації,
- уміє підібрати відповідні гасла та візуальні матеріали,
- свідомо використовує знання про дезінформацію для того, щоб навчати інших.

2. Цільова група

Учні початкових шкіл

3. Методи

- Проектна робота в групах
- Мозковий штурм
- Аналіз прикладів
- Презентація та обговорення робіт

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

Co-funded by
the European Union

4. Матеріали

- Інтерактивна дошка або фліпчарт
- Приклади соціальних кампаній (слайди, плакати, графіки, інтернет-пости)
- Робоча картка „План кампанії STOP FAKE NEWS” (шаблон)
- Аркуші А3, кольорові фломастери, ножиці, клей
- Доступ до інтернету (опційно – для натхнення або створення простих графік у Canva)

5. Перебіг уроку (45 хв)

1. Вступ – для чого соціальні кампанії? (5 хв)

Форма: мозковий штурм + коротка спрямована розмова

Перебіг:

1. Розминка – вчитель питає учнів:
 - Чи зустрічали ви колись в інтернеті кампанію, яка мала змінити чиюсь поведінку? (наприклад, акції „Stop przemocy”, „Nie hejtuj”, „Zostań w domu podczas pandemii”).
 - Як ви вважаєте, чи можуть такі кампанії бути дієвими? Що робить їх запам’ятовуваними?
 - Чи можна в інтернеті зробити щось таке, щоб фейкові новини поширювалися повільніше або зовсім зникали?
2. Збір ідей – учні наводять приклади акцій, які вони знають зі школи, медіа, інтернету (наприклад, освітні мему, гасла у TikTok, плакати в школі). Вчитель записує пропозиції на дошці.
3. Інформаційний блок (коротка лекція):
 - **Визначення соціальної кампанії:** це спланована діяльність, що має вплинути на поведінку або свідомість людей у важливих питаннях (наприклад, безпека, здоров’я, відповідальність у мережі).
 - **Чому вона працює:** використовує просту мову, емоції, образи, що швидко доходять до отримувачів, часто повторюється у різних місцях (школа, інтернет, плакати), завдяки чому легко запам’ятовується.
 - **Роль у боротьбі з фейками:** кампанії можуть навчати, як перевіряти джерела, закликати не вірити емоційним заголовкам та показувати, що кожен користувач інтернету має вплив на те, що там поширюється.
4. Обговорення елементів кампанії – вчитель показує приклад (це може бути роздрукована або слайд):
 - Мета кампанії: що хочемо змінити (наприклад, менше поширення фейкових новин).
 - Отримувач: до кого звертаємось (учні, батьки, всі користувачі мережі).

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

Co-funded by the European Union

- Гасло: коротке, влучне речення (наприклад, „STOP FAKE NEWS – перевір, перш ніж клікнути”).
 - Форма: плакат, мем, пост, відео, хештег.
 - Канал публікації: школа, соціальні медіа, локальна акція в місті.
5. Підсумок вступу – вчитель підкреслює, що далі учні створять власну міні-кампанію, яку можна буде представити у школі або в інтернеті як приклад боротьби з дезінформацією.

2. Натхнення – швидкий огляд прикладів (5 хв)

Форма: показ слайдів + короткий аналіз у парах

Перебіг:

1. **Презентація матеріалів** – вчитель показує 4–6 прикладів освітніх кампаній проти дезінформації. Це можуть бути роздруківки, слайди або скріншоти з інтернету. У наборі – як справжні кампанії, так і вигадані приклади для вправи в класі.

Справжні приклади:

1. Освітній плакат (ЄС – *Think Before You Share*)
 - Гасло: „Подумай, перш ніж поширювати”
 - Образ: телефон у руці, над ним лупа і знак STOP.
 - Унизу: „Перевір джерело. Захисти себе й інших від фейкової інформації.”
2. Пост із порталу фактчекінгу (*Demagog.org.pl*)
 - Графіка: два однакові заголовки поряд – один позначено „Правда”, другий „Фейк”.
 - Текст: „Ця новина про безкоштовні квитки в кіно для всіх? Фейк. Перевір факти на demagog.org.pl, перш ніж повірити.”
3. Інфографіка „Як розпізнати фейкову новину” (*Konkret24*)
 - 4 кроки: перевір джерело, порівняй з іншими медіа, оціни заголовок, не поширюй, якщо сумніваєшся.
 - Образ: іконки лупи, комп’ютера, знака питання.

Вигадані приклади (для вправи в класі):

4. Шкільний плакат „STOP FAKE NEWS”

- Гасло: „Не клікай навмання – перевір джерело!”
- Образ: учень за комп’ютером, поруч хмарки: „Правда” ✓ і „Фейк” ✗.
- Унизу плаката: „Перш ніж поширювати – подумай, хто це побачить.”

5. Пост на шкільному Instagram

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

Co-funded by the European Union

- Фото: сенсаційний заголовок „Учні отримають вихідні на два тижні!”
 - Підпис: „Звучить класно? Це фейк! Перевір у шкільному календарі. Не вір у все, що ходить у мережі.”
 - Хештег: #ПравдаМаєЗначення
6. Сценка для TikTok (сценарій)
- Особа 1 отримує повідомлення: „Закривають усі магазини з завтрашнього дня! Терміново роби закупи!!!”
 - Особа 2 перевіряє на сайті міністерства – комунікат: „Це неправда – магазини відкриті”.
 - Напис у кінці: „Перевір, перш ніж злякатися” + хештег #StopFakeNews.
7. **Короткий аналіз у парах** – учні обговорюють:
- Що робить матеріал помітним? (кольори, образ, гасло).
 - Чи зрозумілий він?
 - Які емоції викликає? (серйозність, сміх, застереження).
 - Чи спонукає до дії? (наприклад, перевірити джерело).
8. **Висновки класу** – вчитель записує на дошці елементи, що повторюються в ефективних кампаніях, наприклад:
- короткий, влучний текст,
 - чітка картинка або символ (лупа, знак STOP),
 - контрастні кольори,
 - емоції (відповідальність, гумор, цікавість),
 - простий заклик до дії („Перевір”, „Повідом”).
9. **Підсумок** – вчитель підкреслює, що ці елементи учні використовують у своїй кампанії, щоб вона була короткою, зрозумілою і легкою для запам’ятовування.

3. Основна вправа – „Створюємо кампанію STOP FAKE NEWS” (25 хв)

Форма: робота в групах (3–5 осіб)

Мета: розвиток креативності, співпраці та вміння створювати коротке, ефективне освітнє повідомлення проти дезінформації.

Етап 1 – Планування (10 хв)

Кожна група отримує Робочу картку з таблицею для заповнення та набір прикладів із попереднього пункту (справжні та вигадані кампанії).

Інструкція: перед тим, як почати створювати плакат чи пост, сплануйте всю кампанію.

Елемент кампанії **Наша ідея**

Мета кампанії Чого хочемо досягти? Яку поведінку змінити? (наприклад: „Перевіряй джерела”, „Не вір сенсаційним заголовкам”).

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

**Co-funded by
the European Union**

Елемент кампанії **Наша ідея**

Отримувач	До кого звертаємо повідомлення? (наприклад: учні школи, батьки, користувачі TikTok).
Гасло кампанії	Короткий, влучний текст (макс. 5–7 слів).
Форма	Плакат, мем, пост у соцмережах, коротке відео, хештег, мініподкаст.
Головне повідомлення	Найважливіша думка для отримувача.
Канал публікації	Де покажемо кампанію? (наприклад: шкільний Instagram, стінгазета, дошка оголошень).

Поради:

- Гасло має бути коротким, виразним і таким, що легко запам'ятовується.
- Повідомлення повинно бути простим і зрозумілим для отримувача.
- Подумайте, які емоції ви хочете викликати (відповідальність, цікавість, турбота).
- Можете надихатися показаними прикладами, але створіть щось власне.

Етап 2 – Створення матеріалу (15 хв)

Кожна група готує прототип кампанії – першу версію освітнього матеріалу.

На вибір:

- **Плакат** – аркуш А3 або цифрова версія, з гаслом, графікою, символом STOP FAKE NEWS.
- **Пост або мем** – короткий текст + ілюстрація, формат як для Instagram/TikTok.
- **Сценка/відео** – сценарій на 30–60 секунд із ситуацією фейкової новини та реакцією героїв.
- **Хештег кампанії** – наприклад: #StopFakeNews, #ПеревірПершНіжКлікнути, #ПравдаМаєЗначення.

Важливі елементи:

- **Освітнє повідомлення:** заклик перевіряти інформацію, повідомляти про фейки.
- **Зрозумілість:** великі літери, проста графіка, мало тексту.
- **Заклик до дії:** наприклад, „Перевір джерело”, „Повідом про пост”.

Підказки:

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

**Co-funded by
the European Union**

- Зробіть щось таке, що ви самі хотіли б поширити серед друзів.
- Використовуйте контрастні кольори, символи, прості зображення.
- Придумайте кілька версій гасла й оберіть найкращу.

Етап 3 – Презентація та обговорення (8 хв)

- 1. Підготовка до презентації (1 хв):**
 - Група обирає 1–2 осіб для виступу.
 - Визначте, хто говорить про мету, гасло, форму.
- 2. Групові презентації (приблизно 2 хв на групу):**
 - Покажіть свій матеріал (плакат, пост, сценарій).
 - Поясніть: мету кампанії, отримувача, гасло, форму, канал публікації.
- 3. Питання від класу (1–2 хв):**
 - Наприклад: „Чому ви обрали саме такий символ?“, „Як ви заохотите отримувачів до дії?“
- 4. Класне голосування (1 хв):**
 - Категорії: „найкраще гасло“, „найкраща графіка“, „найбільш креативна форма“.
- 5. Підсумок від учителя (приблизно 2 хв):**
 - Усі проєкти цінні й можуть бути використані в школі.
 - Можливі дії: розміщення плакатів у коридорі, публікація в шкільних медіа, „Тиждень STOP FAKE NEWS“ з презентацією молодшим класам.

5. Підсумок і рефлексія (2–3 хв)

Мета: закріплення знань, усвідомлення учнями значення їхніх дій у боротьбі з дезінформацією та посилення відчуття власної відповідальності.

Перебіг занять:

- 1. Індивідуальна робота (1–2 хв):**

Учні записують у зошитах або на маленьких картках свої рефлексії, завершуючи речення:

 - „Я зрозумів/ла, що кампанія STOP FAKE NEWS...“
 - „У нашій групі я навчився/лася, що важливо...“
 - „У майбутньому я можу відреагувати на фейки, створивши...“
 - „Найбільше я запам’ятав/ла з сьогоднішнього уроку...“

Учні можуть вирішити, чи хочуть зачитати свої відповіді вголос, чи передати їх анонімно вчителю (наприклад, на картці).

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

**Co-funded by
the European Union**

2. Класна дошка – спільні висновки (1 хв):

Учитель створює список на дошці або фліпчарті під назвою „Як ми можемо діяти проти фейкових новин?”

Учні пропонують свої ідеї, наприклад:

- „перевіряти джерела перед поширенням,”
- „створювати прості плакати або освітні пости,”
- „заохочувати інших до критичного мислення,”
- „повідомляти про фейковий контент у соцмережах,”
- „організовувати нові міні-кампанії в школі чи в інтернеті.”

3. Підсумок учителя (приблизно 1 хв):

- Підкреслює, що кожен учень має реальний вплив на інформаційне середовище навіть через маленькі дії: не поширювати неперевірені новини, створювати власні освітні матеріали.
- Заохочує використати створені під час уроку проєкти у реальних каналах комунікації (стінгазета, шкільний профіль у соцмережах, освітні події).
- Додає: „Завдяки таким кампаніям ви стаєте амбасадорами правди в інтернеті – допомагаєте іншим відрізнити факти від вигадок.”

6. Словник понять – Кампанії та дезінформація

Поняття	Визначення
Fake news	Фальшива або маніпулятивна інформація, що маскується під справжню новину.
Дезінформація	Навмисне введення в оману за допомогою неправдивого контенту.
Соціальна кампанія	Сплановані освітні та інформаційні дії, що мають змінювати ставлення людей.
Гасло кампанії	Коротке, влучне речення, яке легко запам'ятовується й виражає головну мету акції.
Фактчекінг	Перевірка фактів у надійних джерелах.
Цифрова відповідальність	Свідоме, етичне користування інтернетом, зокрема реагування на фейковий контент.

7. Методичний посібник для вчителя

1. Приклади та натхнення

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

Co-funded by the European Union

- **Підготовка матеріалів:** перед уроком зберіть кілька прикладів освітніх кампаній, пов'язаних із дезінформацією:
 - Плакати та графіки з кампаній ЄС, EDMO або EUvsDisinfo (наприклад, „Think Before You Share”, „Подумай, перш ніж поширювати”).
 - Пости з порталів фактчекінгу (Demagog, Manipulátoři.cz, Infosecurity.sk), що показують, як просте повідомлення може зупинити фейк.
 - Короткі, ритмічні, легкі для запам'ятовування гасла, наприклад: „Stop Fake News – перевір, перш ніж клікнути!”
- Покажіть учням різні формати кампаній: плакат, мем, коротке відео, хештег.
- Зверніть увагу, як емоції, кольорова гама, прості графіки впливають на ефективність повідомлення.

2. Матеріали для вправ

- **Робочі картки:** з полями для вписування мети кампанії, цільової групи, гасла, форми повідомлення та каналу публікації.
- **Шаблони плакатів:** порожні формати А3 з місцем для гасла та графіки – полегшать роботу групам.
- Кольорові фломастери, маркери, олівці, стікери, за потреби – доступ до комп'ютерів/планшетів для цифрових проєктів.
- Слайди з прикладами для натхнення: щоб кожна група побачила, як виглядають професійні освітні кампанії.

3. Модерування групової роботи

- Нагадуйте про мету кампанії: боротьба з дезінформацією – заохочення перевіряти інформацію, не поширювати фейки.
- Ставте спрямовуючі запитання:
 - „Чи ваше повідомлення зрозуміле для інших учнів?”
 - „Чи це гасло змусить когось замислитися, перш ніж клікнути?”
 - „Чи матеріал позитивний і надихає, а не висміює людей, які вірять у фейки?”
- Підтримуйте креативні ідеї, але показуйте, як можна їх скоротити й посилити, щоб вони були легкими для запам'ятовування.

4. Створення безпечної атмосфери

- Підкреслюйте, що кожна ідея цінна, навіть якщо потребує доопрацювання.

Проект спільно профінансований Європейським Союзом

**Co-funded by
the European Union**

- Замість критики ставте запитання: „Що могло б зробити ваш плакат ще більш переконливим?”
- Уникайте оцінювання естетики роботи – важливішим є зміст і задум, а не зовнішній вигляд.

5. Розширення діяльності після уроку

- Організуйте голосування у класі чи школі за найкращу кампанію.
- Оберіть 1–2 проєкти для реалізації:
 - роздрукуйте плакати та розвісьте у школі,
 - опублікуйте підготовлені графіки/пости на шкільному профілі,
 - запросіть учнів створити коротке освітнє відео.
- Можна поєднати ці дії з Тижнем медіаосвіти чи шкільним проєктом про безпеку в інтернеті.

8. Джерела

1. Міжнародні (ЄС і світ)

- **European Digital Media Observatory (EDMO)** – <https://edmo.eu>
База звітів і навчальних матеріалів про фейки в країнах ЄС, інструменти аналізу контенту, приклади соціальних кампаній.
- **EUvsDisinfo (European External Action Service)** – <https://euvsdisinfo.eu>
Проєкт ЄС із протидії дезінформації, зокрема інформаційним війнам. Доступні аналізи фейків, графіки, інфографіки та готові матеріали для освіти.
- **UNESCO – Media and Information Literacy Curriculum for Teachers** – <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971>
Глобальний посібник із медіаосвіти, що містить вправи та приклади соціальних кампаній проти фейків.
- **OECD – "How to Spot Fake News"** – <https://www.oecd.org/education/>
Матеріали про цифрову стійкість, приклади дезінформації та роль освіти у протидії фейкам.
- **Media Literacy Now (США)** – <https://medialiteracynow.org/>
Приклади освітніх кампаній для молоді, готові гасла, графіки та шкільні проєкти.

2. Польські

Проєкт спільно профінансований Європейським Союзом

Co-funded by the European Union

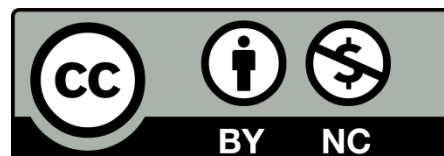
- **Demagog.org.pl** – <https://demagog.org.pl>
Найбільший польський портал фактчекінгу: освітні кампанії, аналізи фейків, графічні матеріали (інфографіки, плакати).
- **Konkret24 (TVN24)** – <https://konkret24.tvn24.pl>
Статті, що спростовують фейки про здоров'я, політику, безпеку. Корисне джерело прикладів для вправ.
- **Niebezpiecznik.pl** – <https://niebezpiecznik.pl>
Статті про безпеку в мережі, фішинг, інформаційні маніпуляції – для створення попереджувальних кампаній.
- **Gov.pl – Безпечний Інтернет** – <https://www.gov.pl/web/cyfrizacja/bezpieczny-internet>
Освітні матеріали для учнів і вчителів про безпечне користування мережею, у т.ч. реагування на фейки.

3. Чеські та словацькі

- **Manipulátoři.cz** – <https://manipulatori.cz>
Аналізи фейків, освітні інструменти, приклади медіакампаній із Чехії.
- **Demagog.cz** – <https://demagog.cz>
Перевірка висловлювань політиків, приклади фейкового контенту та методи його перевірки.
- **Demagog.sk** – <https://demagog.sk>
Словацький портал фактчекінгу, освітні сценарії, приклади маніпуляцій у соцмережах.
- **Infosecurity.sk** – <https://infosecurity.sk>
Звіти про дезінформацію у країнах Центральної Європи, корисні для підвищення обізнаності учнів.

4. Інструменти для створення кампаній

- **Canva** – <https://www.canva.com> – безкоштовні шаблони плакатів, інфографік, постів для соцмереж.
- **Piktochart** – <https://piktochart.com> – інструмент для швидкого створення освітньої графіки.
- **Kahoot** – <https://kahoot.com> – вікторини про фейки й перевірку інформації як доповнення кампанії.
- **Google Fact Check Tools** – <https://toolbox.google.com/factcheck> – інструмент для пошуку перевірених фактів і спростованих фейків.

Проект спільно профінансований Європейським Союзом